

“УЧЕНЕ ЧРЕЗ ПРАВЕНЕ” КЪМ ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
“РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ”, ФИНАНСИРАНА
ОТ ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД 2007-2013

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН КЛУБ “НАШИЯТ РОДЕН ЕЗИК”

ЗЕМЕДЕЛСКА ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ

Юни 2010 година

Емоционални и експресивни думи

Думите понякога притежават и особена стилна функция :те могат да изразяват чувствено отношение, субективната оценка на говорещия към това, което е предмет на неговата реч. Емоционално наситените думи са чести особено в разговорната реч. Иронична или пренебрежна телна отсянка в значението ярко изпъква например в думи като *бутниколиба* (за недоуцан, груб човек), *дръвник* (за тъп човек), *пуцина* (за животни и предмети); срв. напр. у Елин Пелин : «Нали знаеш какъв бутниколиба е Стойчо...» ; «Да, но той е просто един дръвник. Не е ли чудно ,че Славка се жени за него ?».

За израз на нежни чувства, на ласкаво отношение се използват често умалителни имена : *братец, сестрица, миличък* и т.н. Например у Яворов : «Нямам братец, ни сестрица», у Елин Пелин : «Хайде, Сив- шке, хайде, слабушке, хайде, миличка...»

Характерни елементи на емоционалната реч са междуметията, които изразяват непосредствени чувства. Понякога за изтъкване на отрицателно отношение се използва интонацията във връзка с думи, които сами по себе си имат противоположно значение (антитеза). «И той е едно цвете»- казват за някой своенравен човек; «Хубаво си се наредил!» (за затруднено положение на някого).

Към емоционалната лексика се отнасят и някои вметнати думи и изрази, чрез които се цели да се привлече вниманието на събеседника върху съобщавания факт, да се извика у него една или друга емоционална оценка . Например : «И аз, не можете да си представите, просто съм се чудила !» (Елин Пелин). Тук изразът *не можете да си представите* е очевидно безсмислен от логическа гледна точка. Чрез него говорещият иска да възбуди вниманието на слушащия, да спечели неговото съчувствие.

В езика съществуват и думи, които не само изразяват субективна оценка, но притежават и свойството да въздействат силно върху нашата емоционална природа, върху нашите естетични чувства, върху нашето въображение. Това са експресивните думи, чрез които се постига особена изразителност и изобразителност на речта. Към тях се отнасят думите с образно значение. Така например с прилагателното *бял* означаваме обективно външен признак на даден предмет: *бял кон, бяла чешма, бяло лице*; но когато употребим думата *белоснежен*, тя извиква у нас представа за нещо красиво, грациозно, чисто : *белоснежна цвете, белоснежна коса, белоснежен мрамор* и т.н.

Експресивни думи се срещат не само в поетичния стил, но и в разговорната реч. Тук за тази цел се използват обикновени думи, като им се налага хиперболичен смисъл. Например: «Ужасно съм гладен», «Страшно ми харесва», «Умряхме си от смях», «За нищо на света не отивам там».

Експресивните думи не остават неизменни. С течение на времето тяхната изразителност може да отслабне и дори да се заличи съвсем. В такъв случай те се преобръщат в обикновени неутрални значения.

В ЛАБИРИНТА НА БЪЛГАРСКИЯ ПРАВОПИС

1. Има ли грешка в членуването:

Веднага, след като реши задачата, ще ти кажа отговорът.

2. В кое от изреченията е допусната грешка при членуването?

а/ Жената стоеше срещу нас и усмихнато ни гледаше.

б/ Старите гърци и римляни вярвали, че на Хемус живее богът на войната – Марс.

в/ Артилерията все още боботеше, но сега огъня й не беше така съсредоточен.

г/ Просторът и бледите звезди събуждаха в душата й чувство за безконечност.

3. Коя от думите е съюз?

а/ пред   б/ горе

в/ или   г/ даже

4. Посочете в коя дума ударението е неправилно поставено:

а/ илюстратор   б/ новозагорски

в/ контраст   г/ турингклуб

5. Коя дума е написана неправилно?

а/ телесна   б/ разкощно

в/ гимназиален   г/ фокусник

6. В коя дума не е допусната правописна грешка ?

/ 6-7 зад./

- а/ изтряскам   б/ истряскам
в/ истрескам   г/ изтрескам

7. а/ опаковачен   б/ опаковъчен
в/ упаковачен   г/ упаковъчен

8. Коя е вярно написаната дума?

- а/ интересно   б/ полезно
в/ неразцъветели   г/ вещая

9. Коя от изброените двойки е правилно написана?

- а/ свят – святът   б/ цвят- цвятът
в/ клон – клонат   г/ цел – целеустременност

10. В кое изречение е допусната правописна грешка?

- а/ Отдавна не бяха виждали младежа.
б/ Обикновено пътувам с влак за София.
в/ Миналото лято бях на лагер.
г/ Настаних се времено да живея у тях.

11. В изречението

*А настрана, под сянката на кръстати буки, седят
белобради воеводи*

подчертаната част е:

- а/ вметнат израз
б/ еднородни допълнения
в/ обособено допълнение

Съставили

СЕКЦИИ:

Литература-р-л Цонка Порчева
Граматика-р-л Ботьо Пенев
Лексикология-р-л Катя
Петкова

ПРОЕКТ: "УЧЕНЕ ЧРЕЗ
ПРАВЕНЕ"

Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. ЗПГ "Кл. Тимирязев" носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Дирекция "Структурни фондове и международни образователни програми".

